

کرسی‌های آزاداندیشی؛ مطالبه بر زمین مانده رهبری

«کرسی‌های آزاداندیشی» اگر نگوییم مهم‌ترین، دست‌کم می‌توانیم بگوییم یکی از مهم‌ترین مطالبات و خواسته‌های بر زمین مانده رهبر انقلاب است.

مهم از این جهت که ایشان بارها در جمع دانشجویان و دانشگاهیان بر اهمیت این موضوع تأکید کرده‌اند و بر زمین مانده از این جهت که حتی با مثبت نگاه کردن به گزارش کارهای منتشر شده از سوی مسئولان این حوزه، باز هم آنچه هست آش دهن‌سوزی نیست. تاکنون صدها مقاله و سخنرانی درباره اهمیت موضوع کرسی‌های آزاداندیشی نوشته شده است. این گزارش هم قرار نیست یکی دیگر از آن مطالب باشد بلکه می‌خواهد قدم اول باشد. با پیگیری موضوع، مسئولان و چهره‌های مسئول این حوزه به چالش کشیده خواهند شد، شاید که این بار آب از آب تکان بخورد.

• سابقه یک طرح مهم

طرح بحث درمورد ضرورت آزاداندیشی به روزهای پایانی سال ۸۱ بازمی‌گردد. رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای انجمن اهل قلم بود که آزاداندیشی در جامعه را یک شعار مظلوم ارزیابی کردند و فرمودند: «تا گفته می‌شود آزاداندیشی، عده‌ای خیال می‌کنند که بناست همه بنیان‌های اصیل در هم شکسته شود، و آنها چون به آن بنیان‌ها دل بسته‌اند، می‌ترسند. عده‌ای دیگر هم تلقی می‌کنند که با آزاداندیشی باید این بنیان‌ها شکسته شود. هر دو گروه به آزاداندیشی ظلم می‌کنند. ما به آزاداندیشی احتیاج داریم.»

پس از این سخنرانی، گام اول را نه وزارت علوم بلکه عده‌ای از دانش‌آموختگان و پژوهشگران حوزه علمیه برداشتند و در نامه‌ای به ایشان پیشنهاد برگزاری جدی کرسی‌های نظریه‌پردازی، کرسی‌های پاسخ به سؤالات و شبهات و کرسی‌های نقد و مناظره را مطرح کردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بلافاصله پاسخی مفصل به این نامه نوشتند و ضمن موافقت با همه پیشنهادهای مطرح شده، خواستار پیگیری تحقق آنها شدند. طرح موضوع از سوی رهبر انقلاب و پاسخ مثبت به نامه‌ای در این باره تنها ۸ روز طول کشید اما خواسته آن طلاب که خواسته رهبر معظم انقلاب هم بود، آنقدر محقق نشد تا اینکه ۱۰ سال

بعد ایشان و این بار در جمع عده‌ای از نخبگان علمی کشور گفتند: «فکر کنید، بگویید، بنویسید، در مجامع خودتان منعکس کنید؛ آن کرسی‌های آزاداندیشی را که من صد بار - با کم و زیادش - تأکید کردم، راه بیندازید...».

حالا این خواسته قدیمی ۱۳ ساله شده است. البته نمی‌توان کارهای انجام شده را نادیده گرفت اما بی‌تردید می‌توان گفت میان میزان تأکید رهبری بر این خواسته و آنچه اتفاق افتاده هیچ نسبت منطقی‌ای وجود ندارد.

• موانع برگزاری

اینکه چه عواملی باعث شده موضوعی با این درجه از اهمیت کمتر پیگیری شود، موضوع مهمی است که باید در گفت‌وگوهای تخصصی دنبال شود. اما به نظر می‌رسد «بیان آزادانه و منطقی نظر افراد بدون ترس از ساختارهای رایج در دانشگاه‌ها» یکی از مهم‌ترین موانع در این زمینه باشد که تاکنون هم از سوی کارشناسان و هم از سوی مسئولان مورد تأکید قرار گرفته است. چندی قبل معاون فرهنگی وزارت علوم در یک برنامه تلویزیونی وجود چنین موانعی را تایید کرد. سیدضیا هاشمی هر چند درصد رضایت‌بخشی از کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌ها را بسیار زیاد اعلام کرد اما گفت: «اگر کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌ها به اندازه کافی برگزار نمی‌شوند به این خاطر است که این مسئله تهدیداتی را متوجه خود می‌داند، ما باید شرایطی ایجاد کنیم که علاقه‌مندی را برای ایجاد کرسی‌های آزاداندیشی بالا ببریم.» وزیر علوم نیز در نخستین اظهارنظر خود در فروردین امسال تأیید کرد گسترش برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی با موانعی همراه است و وعده داد برای برداشتن آنها تلاش خواهد کرد. البته کم نیستند کسانی که وزارت علوم را تنها مرجع پیگیری این موضوع نمی‌دانند. از نظر آنها استادان، دانشجویان، نخبگان و رسانه‌ها نیز سهم کمی در این موضوع ندارند. با این حال به نظر می‌رسد، پرسش‌های اصلی را باید از وزارت علوم پرسید.

منبع: برگرفته (با تلخیص) از روزنامه هم شهری؛ شنبه ۱۶ خرداد ۱۳۹۴